

NIEUWSBRIEF SCHAPEN

In deze nieuwsbrief:

Mededelingen vanuit de
praktijk

[Pagina 1](#)

Haemonchus
(rode lebmaagworm)

[Pagina 2](#)

Mestonderzoek

[Pagina 2](#)

Casus uit de praktijk:
lammeren met
zomerlongontsteking

[Pagina 3](#)

Even voorstellen

[Pagina 3](#)

VACANCE DU SOLEIL

Het belooft een heerlijke, warme zomer voor ons te worden. Op sommige dagen net té warm voor uw schapen: hittestress! Zorg daarom altijd voor voldoende vers water en schaduw. Daarnaast zien we momenteel veel infecties met de rode lebmaagworm. Meer hierover verderop in deze nieuwsbrief. Voor beide zaken geldt: voorkomen is beter dan genezen. We wensen u een fijne zomer en veel leesplezier!

MEDEDELINGEN VANUIT DE PRAKTIJK

- Sinds 1 juni wordt het Herkauwersteam versterkt door Wilco van Ittersum. Let op: we hebben vanaf nu dus twee Wilco's in ons team. Verderop in de nieuwsbrief stelt hij zich voor. Wilco welkom!
- Naast de vervanger van Neocidol, Veto-Zinon, kan ook Spotinor pour-on gebruikt worden bij myasis (maden).

Haemonchus (rode lebmaagworm)

Lammeren die in groei achterblijven en ooien die conditie verliezen. Het kunnen de symptomen zijn van de rode lebmaagworm, oftewel *Haemonchus*. De worm wordt als larve door schapen opgenomen tijdens het grazen. In het schaap groeit hij uit tot volwassen worm en hecht zich vast aan de lebmaagwand om daar bloed te zuigen, tot wel 200 ml bloed per dag! Hierdoor ontstaat **bloedarmoede** en **acute sterfte**. Ook kan je een **zwelling tussen de kaken** zien, een teken dat vocht uit de bloedvaten lekt en zich ophoopt in het onderhuidse weefsel.

De rode lebmaagworm gedijt het beste in een **vochtige en warme omgeving**, vandaar dat we hem nu veel zien. Gedurende de herfst en de winter gaat de worm in winterslaap in het schaap. In het voorjaar ontwikkelen ze zich door en gaan weer eieren produceren. Op deze manier zorgen ze voor een nieuwe besmetting op het land.

Hoe voorkom ik een infectie?

- **Laat regelmatig mestonderzoek uitvoeren.** Voor *Haemonchus* geldt: hoe vaker, hoe beter, omdat de volwassen worm erg veel eieren kan produceren in een korte tijd.
- **Controleer regelmatig de slijmvliezen van je schapen**
Dit houdt in dat je de slijmvliezen aan de binnenkant van het oog bekijkt. Je moet het dier dus echt in je handen hebben om de onderoogleden om te kunnen krullen om de kleur te kunnen zien. Van een afstand is dit niet mogelijk. Een gezond schaap heeft roze rode slijmvliezen. Als je dit regelmatig doet kan je goed zien wanneer ze lichter beginnen te worden en kun je op tijd een oplopende infectie vaststellen. ***Haemonchus* geeft nooit diarree.** Het kan daarom lijken alsof de koppel in orde is totdat er dieren zó verzwakt zijn dat ze achterblijven of dood gevonden worden.
- **Elke 2 in plaats van 3 weken omweiden.** In een warme, vochtige zomer kan de larve op het land zich binnen twee weken ontwikkelen tot een infectieuze larve.

Wat moet ik doen als ik bleke slijmvliezen zie?

Allereerst laat je de mest nakijken. Als er *Haemonchus* wordt gevonden, dan kan het schaap behandeld worden met een ontwormingsmiddel. Helaas is er al veel resistentie tegen een aantal middelen. Na de behandeling zijn de wormen dood, maar is de bloedarmoede nog niet verholpen. Het aanmaken van nieuw bloed kost veel tijd. **Bijspuiten met vitamines en bijvoeren met brok en goede kuil** is dan aan te raden. Na een heftige besmetting kan het **tot wel 4 weken** duren voor een koppel er weer helemaal boven op is en eventuele groeiachterstanden worden vaak niet meer ingehaald. Het is daarom aan te raden om 14 dagen na het ontwormen de mest opnieuw te laten controleren, omdat het anders lastig is in te schatten of de ontworming wel of niet gewerkt heeft.

Mest-abonnement

Om de wormbesmetting in je koppel gedurende het jaar te monitoren bieden wij je het **mest-abonnement** aan. Je krijgt hiermee een bedrijfsspecifiek advies wat betreft de behandeling van je schapen.

Meer informatie hierover vind je op onze website of stel gerust je vragen aan onze dierenartsen.

Zwelling tussen de kaken

Casus uit de praktijk: lammeren met zomerlongontsteking

Een veehouder met een koppel van 20 ooien en bijbehorende lammeren belt s'avonds op. Hij heeft zojuist 2 dode lammeren in het land gevonden. Ze zijn enkele weken oud en hebben allebei flinke neusuitvloeiing. De veehouder loopt dagelijks door de koppel en hem is eerder niks opgevallen. We besluiten de lammeren in te sturen voor sectie. Er wordt een *Mannheimia* bacterie gevonden, oftewel, de lammeren zijn dood gegaan aan **zomerlongontsteking**.

Zomerlongontsteking of **pasteurellose** is de naam voor de longontsteking die optreedt bij opgroeiende lammeren. Het wordt vaak veroorzaakt door de bacterie *Mannheimia haemolytica*. Vroeger heette deze bacterie *Pasteurella haemolytica*, vandaar de naam pasteurellose.

Van september tot december worden de problemen van zomerlongontsteking voornamelijk veroorzaakt door de bacterie *Bibersteinia trehalosi*. Het beeld is dan vaak heel acuut en het dier wordt dood gevonden met uitvloeiing uit neus en bek of is nog in leven maar zeer benauwd; de longen zijn volgelopen met vocht. De prognose voor deze dieren is slecht en een behandeling helpt maar zelden.

Hoe herken ik zomerlongontsteking?

- Longontsteking bij schapen en lammeren van elke leeftijd, maar vooral bij opgroeiende lammeren
- Acut doodzieke en/of slome schapen
- Zware, moeilijke ademhaling
- Koorts
- Oog- en neusuitvloeiing
- Hoesten kan gezien worden, maar hoeft niet

Soms is het verloop zo snel dat een dier dood wordt gevonden zonder voorafgaande symptomen. Het kan in een koppel om een enkel dier gaan maar vaak betreft het meerdere dieren. Bij lammeren jonger dan drie maanden zien we vaker bloedvergiftiging dan longontsteking. De dieren zijn acut ernstig ziek, sloom en kunnen daarna hersenvlies- en gewrichtsontsteking ontwikkelen. Hoe jonger het lam hoe heftiger de problemen zijn.

De veehouder houdt de rest in de koppel goed in de gaten en we zijn meteen begonnen met vaccineren. Dit dient 2x te gebeuren met 4-6 weken ertussen. Gelukkig voor de veehouder en zijn schapen is het daarna rustig gebleven.

Even voorstellen: Wilco van Ittersum

Hallo, een aantal van jullie hebben mij al ontmoet, maar bij deze zal ik mezelf even voorstellen. Ik ben Wilco van Ittersum en ben sinds 1 juni 2022 als dierenarts werkzaam bij De Herkauwerspraktijk. Afgelopen mei ben ik afgestudeerd in Utrecht. Ik ben opgegroeid op een melkveebedrijf in Zwolle waarbij ik altijd geïnteresseerd ben geweest in de diergeneeskunde rondom het bedrijf. Tijdens de studie is mijn interesse voornamelijk rondom melkvee en andere herkauwers verder gegroeid. Ik haal voldoening uit het onderzoeken van de patiënt en het komen tot een diagnose en een bijbehorend plan van aanpak, waarbij ik het belangrijk vind ook naar het totale plaatje op bedrijfsniveau te kijken. Tot ziens bij u op het bedrijf. Groeten Wilco